

ВНЕСОК ПРОФЕСОРА АНГАРСЬКОЇ М.А. В РОЗВИТОК ЛІКОЗНАВСТВА (ДО 110 РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Кубарева І.В. канд.фарм. наук, зав. кафедри соціальної фармації НФаУ
Гавриш Н.Б. к.н.із соц.ком.доц. кафедри соціальної фармації НФаУ

У 2017 р. відзначається 110 річниця від дня народження професора Ангарській М.А. – видатного вченого, організатора фармацевтичної науки і практики. Метою дослідження є систематизація даних про наукову спадщину та висвітлення особистого внеску Марії Андріївни Ангарської в розвиток вітчизняної фармакології та фармації.

У роботі використано методи наукового аналізу, зокрема узагальнення, історичний, ретроспективний. У результаті дослідження встановлено, що Марія Андріївна Ангарська народилася 29 січня 1907 р. у с. Первомайське Донецької обл. Здобувши в 1930 р. на базі хіміко-фармацевтичного інституту (м. Одеса) диплом за спеціальністю хімік-аналітик, розпочала свою наукову діяльність працюючи в провідних наукових установах – протягом року в Українському інституті патології і гігієни праці (м. Харків), а потім з 1931 р. до 1938 р. в Українському науково-дослідному санітарно-хімічному інституті (нині Інститут фармакології і токсикології АМН України, м. Київ).

Навчання в аспірантурі та захист кандидатської дисертації за фахом «Медицина» відбулися в Українському інституті експериментальної медицини (м. Харків). Подальша доля Марії Андріївни була пов'язана з діяльністю в Українському науково-дослідному хіміко-фармацевтичному інституті (м. Харків) (нині Державний науковий центр лікарських засобів (ДНЦЛЗ), на посаді директора [2]. Велику роль в її становленні як вченого відіграла науково-дослідна робота з вивчення дії серцевих глікозидів на обмінні процеси в серцевому м'язі під керівництвом видатного вітчизняного фармаколога проф. О. І. Черкеса.

Необхідно зазначити, що у довоєнні роки широкого застосування набули лікарські засоби виготовлені на основі рослинної лікарської сировини. Враховуючи цю потребу фітохіміки, технологи, фармакологи Українського науково-дослідного хіміко-фармацевтичний інституту на чолі із проф. Ангарською М.А. досліджували фармакологічну дію рослинних препаратів української флори. Результатом цих досліджень стало впровадження в медичну практику цілої низки препаратів для лікування серцево-судинної системи та органів травлення [4].

У роки Другої світової війни УНДХФІ було евакуйовано до м. Фрунзе Киргизької РСР. Завдяки зусиллям Марії Андріївни було збережено основний

кадровий склад і організовано успішну роботу колективу інституту на виконання тих складних завдань, які ставили перед нею охорона здоров'я країни та воєнний час. У результаті, вітчизняна медицина отримала такі необхідні фронту знеболювальні (морфін із маку), ранозаживляючі (на основі каротину), серцево-судинні препарати першої допомоги (отримано субстанцію із насіння строфантину і ампульних розчинів сторфантину). У воєнні роки під науковим керівництвом Ангарської М. А. колектив провів фармакогностичний аналіз 240 видів рослин флори Киргизії. У цей період Марія Андріївна за сумісництвом працювала асистентом, потім доцентом кафедри фармакології Киргизького медичного інституту [4].

Після реєвакації до Харкова завдяки Ангарській М.А. в УНДХФІ відбулося перепрофілювання інституту на безпосередній зв'язок із промисловістю та розробку ЛЗ за повним циклом – від наукового пошуку до впровадження в медичну практику, що створило міцний авторитет серед працівників фармацевтичної промисловості [3].

У повоєнний період з 1944 по 1951 р. професор Ангарська М. А. за сумісництвом працювала в Харківському фармацевтичному інституті (нині НФаУ), де очолювала кафедру фармакології. Вона була не лише талановитим науковцем, але й педагогом, лекції якої охоче відвідували студенти ХФІ [2]. Наукові дослідження були спрямовані на розв'язання актуальних проблем фармакології біологічно активних речовин – пошук і вивчення фармакодинаміки серцево-судинних, коронаророзширюючих, протисклеротичних, протиопікових, фітоферментних препаратів. Під керівництвом і за участі Марії Андріївни були вивчені фармакологічні властивості понад 20 серцевих глікозидів, в тому числі низки оригінальних. Із наперстянки *Digitális lanáta* отримано та досліджено фармакологічну активність та впроваджено у виробництво глікозид дигоксин і b- метилдигоксин, що за фармакотерапевтичними характеристиками є найбільш перспективними [4].

Досліджено, що в період з 1951 по 1970 р. під керівництвом М. А. Ангарської УНДХФІ впровадив в медичну практику більше 60 препаратів, переважна більшість яких рослинного походження («Дигітоксин», «Дигоксин», «Гитоксин», «Келин», «Раунатин», «Аймалін» «Плантаглюцид» та ін.). У 1967 р. М. А. Ангарська захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фармацевтичних наук на тему «Порівняльна характеристика деяких серцевих глікозидів». У 1969 р. їй було присвоєно звання професора [1].

Марія Андріївна є автором понад 100 наукових праць і 10 винаходів, багато років вона була членом редакційної ради журналу «Фармакологія і токсикологія» АМН СРСР і Всесоюзного наукового товариства фармакологів. Під її керівництвом виконано 12 докторських і кандидатських дисертацій [5]. Узагальнюючи зазначимо, що науковий доробок професора М.А. Ангарської і на цей час не втратив актуальності і має велике значення для розвитку охорони здоров'я і фармації.

Використана література

1. Ангарська, М. А. Сравнительная фармакологическая характеристика некоторых сердечных гликозидов : докт. дис / М. А. Ангарська. – Х., 1968.
2. Архівна справа: Архів Національного фармацевтичного університету. – 1945. – №13.
3. [Маслова, Н. Ф.](#) К 75-летию ГНЦЛС / Н. Ф. [Маслова](#) // Фармаком. – 1995. – № 8/9. – С.22-23
4. [Маслова Н.Ф.](#) [Маслова Н.Ф.](#) Основные этапы создания лекарственных препаратов природного происхождения в ГНЦЛС // Фармаком (Спецвыпуск). – 2007. – №1. – С.3-11
5. Славетні імена Національного фармацевтичного університету. Ректори та професори: нариси про життя та діяльність видатних учених Національного фармацевтичного університету / НФаУ ; редкол. В. П. Черних [та ін.] ; за ред. В. П. Черних . – Х. : Прапор, 2005. – 200 с.